

Місія трьох кластерів до Нікополя

Учасники місії: Рене Вайнвін (Координатор Кластера з питань житла та непродуктивної допомоги Східного хабу), Едуардо Бурмейстер (Координатор Кластера з питань захисту Східного хабу), Ангеліна Самойленко (Асистент Координатора Кластера з управління та координації МТП ВПО Східного хабу), Ірина Бистрицька (Польовий радник, УВКБ ООН у Дніпрі).

Цілі місії: Моніторинг життєво важливих послуг у Нікополі, що надаються у сфері житла, розміщення та послуг, та екстраполяція уроків для інших партнерів, які координують свою діяльність з трьома кластерами УВКБ ООН (Кластером з питань житла, Кластером з питань захисту, Кластером з питань з управління та координації МТП ВПО)

Розклад місій:

Розклад заходів та візитів	Цілі
Брифінг з представниками Нікопольської міської ради на чолі з міським головою Олександром Саюком	Ознайомитися з гуманітарними потребами та викликами в нинішньому контексті Нікополя
Модульне містечко слугує як МТП	Оцінити поточні умови життя ВПО, які все ще проживають на цих територіях
Відвідування місця роздачі наборів доремонтних матеріалів	Обговорення програм і потреб у наданні наборів доремонтних матеріалів та дискусії з бенефіціарами в контексті життя в прифронтовій зоні

Контекст

Нікополь - місто, розташоване вздовж річки Дніпро, яке зараз знаходиться менш ніж за 5 км від лінії фронту. Незважаючи на щоденні артилерійські обстріли, які завдають шкоди житловій інфраструктурі, у місті продовжують проживати від п'ятдесяти до шістдесяти тисяч осіб. Що стосується людей, які продовжують проживати в цьому населеному пункті, то вони втратили відчуття особистої безпеки і захищеності, але багато з них повідомили, що не мають іншого вибору і не бажають залишати свої домівки і переїжджати в інше місце. Жодне місце в місті не є безпечним з огляду на наслідки артилерійських обстрілів, а також щоденних атак безпілотників.

Зважаючи на близькість міста до лінії фронту, формат цього візиту ознаменував першу кластерну місію до міста з моменту початку повномасштабного вторгнення. Окрім «Проліски», міський голова зазначив, що є ще кілька гуманітарних організацій (п'ять чи шість), які активно працюють у місті, але місто не веде їхній облік. «Проліска» була найактивнішим партнером у цьому районі і реагує на щоденні обстріли, роздаючи матеріали для аварійного укриття, зокрема брезент, фанерні дошки, пластикову плівку, ПСП і набори наборів доремонтних матеріалів. Також були згадані Червоний Хрест та МОМ. Міський голова був задоволений тим, що зміг прийняти таку місію і поділитися деякими невирішеними потребами населення та щоденними викликами, з якими вони стикаються, щоб продовжувати надавати функціональні послуги для мешканців, що залишилися в місті.

Серед основних проблем, згаданих мером, - щоденні обстріли та удари по житловій інфраструктурі, пошкодження об'єктів критичної інфраструктури, житлова ситуація для внутрішньо переміщених осіб та наближення зими. Хоча місія запитувала про інші галузеві потреби, що не входять до трьох сфер її діяльності, місто не змогло назвати першочергові потреби в інших галузях, але зазначило, що багато мешканців міста є вразливими. Що стосується повсякденної життєдіяльності міста, мер згадав про часті пошкодження критично важливих об'єктів інфраструктури, включаючи транспортну інфраструктуру, що є викликом. Для того, щоб відремонтувати деякі з цих пошкоджених об'єктів інфраструктури, потрібно було б перемістити їх за допомогою інших транспортних засобів, але це також поставило б під загрозу функціонування транспортних послуг і наразило б їх на ризик додаткових пошкоджень.

Протягом останніх десяти років місто вже давно приймає внутрішньо переміщених осіб з Донбасу, однак повномасштабне вторгнення та окупація Херсонської та Запорізької областей на півдні також спричинили переміщення внутрішньо переміщених осіб до міста. За оцінками, кількість внутрішньо переміщених осіб становить близько 10 000 осіб. Згідно з даними, отриманими Кластером з питань житла від обласної адміністрації в червні, офіційна цифра становить 7348 осіб. На сьогоднішній день у місті є лише два діючих МТП.

Допомога з житлом

Партнер УВКБ ООН «Проліска» щодня працює в Нікополі, надаючи психологічну підтримку та роздаючи набори

доремонтних матеріалів, які можна використовувати для герметизації пошкоджень житлових приміщень. Згідно зі звітами, наданими Кластером з питань житла, з лютого 2024 року і до кінця серпня «Проліска» надавала набори доремонтних матеріалів в середньому 14 домогосподарствам на день. Загальна кількість звітів, надісланих до whatsapp-групи Кластеру з питань житла Східного хабу, налічує 2170 домогосподарств, але серед цих отримувачів є домогосподарства, чії будинки були пошкоджені від двох до п'яти разів за той самий період

часу, що свідчить про те, що це не унікальні домогосподарства. Будинки вздовж річки є зоною найвищого ризику і місцями, де найчастіше трапляються пошкодження. У день нашого візиту «Проліска» роздала набори доремонтних матеріалів 35 домогосподарствам, а непродуктивних товарів - 11 домогосподарствам. Вони також надали консультації з психологічної підтримки 9 особам.

Місія зустрілася з одним бенефіціаром, чий будинок був пошкоджений 3 рази за останні кілька місяців. Він отримав серйозні поранення внаслідок атаки безпілотною, який влучив у його кухню, а також кілька разів був змушений ремонтувати вікна у своєму будинку. Наразі Проліска організовує роздачу допомоги в цих місцях у визначених пунктах, оскільки організувати роздачу в місцях обстрілів, особливо в районах, розташованих біля річки, надто ризиковано. У разі пошкоджень, що сталися в центрі міста, де є багатоповерхові будівлі, все ще можна організувати роздачу на місці. УВКБ ООН додатково фінансує «Проліску» для підтримки вразливих домогосподарств у встановленні набори доремонтних матеріалів, однак ці місця виявляються дуже складними, і при встановленні доремонтних матеріалів в цих районах необхідно вживати всіх заходів обережності. Для вразливих домогосподарств така додаткова послуга, як «доставка від дверей до дверей», є критично важливою, хоча її складно надавати у важкодоступних місцях. Наразі багатьом організаціям Кластера з питань житла в Україні бракує такої можливості, тому важливо краще відстежувати цей показник у звітності Кластера з питань житла.

У той час як в інших населених пунктах Східної України «Проліска» роздає допомогу одночасно з видачею міською радою офіційних актів про руйнування, у Нікополі порядок видачі актів про руйнування міською владою дещо відрізняється. З огляду на те, що житлово-комунальні служби не мають доступу до місця, розташованого біля річки, національна поліція в ніч бойових дій реєструє осіб, чий будинок був пошкоджений, і передає інформацію від «Проліски» через управління житлово-комунального господарства, щоб ті могли повідомити бенефіціарам деталі про те, де буде відбуватися видача. При організації роздачі також враховуються міркування безпеки, оскільки в липні стався вибух неподалік від місця, де «Проліска» часто організовує роздачу. Організація намагається не розголошувати адреси цих місць, щоб уникнути того, що ці центри роздачі можуть стати мішенню для атаки з безпілотною.

Хоча «Проліска» є основною організацією, яка надає матеріали для будівництва житла в надзвичайних ситуаціях, мер міста надав відгук про інші інтервенції, які намагалися здійснити інші організації. Міська влада не вважає пілотну програму, яку проводила одна організація з використання ваучерів на будівельні матеріали, успішним втручанням. Ринок будівельних матеріалів у місті значно скоротився, в тому числі після знищення будівельного магазину «Епіцентр» у березні цього року. Міський голова не зміг згадати назву іншої організації, яка намагалася знайти рішення для ремонту вікон шляхом надання поліпшеного пластикового покриття.

Міська влада зазначила, що основна потреба в матеріалах, які вони мають, - це шифер (руберойд). Зазвичай цей матеріал знаходиться серед запасів, які місцева влада може роздати постраждалим домогосподарствам. Однак запаси міськради дуже швидко вичерпуються. Неодноразово робили запити до Дніпропетровської області, але за три місяці все це вже витрачається. Міська влада готова отримувати пожертви від міжнародних партнерів, а також збирати адреси за стандартною операційною процедурою Кластера з питань житла, щоб уникнути дублювання з інтервенціями «Проліски».

"Проліска" згадала про проблеми, пов'язані з пошкодженнями в Нікопольській лікарні, з огляду на той факт, що плити ОСБ з часом і під впливом стихії не допомагають підтримувати в приміщеннях лікарні належні санітарні умови. Зрештою, ремонт вікон буде необхідний для кращої підтримки персоналу лікарні в цих операційних залах лікарні.

З огляду на те, що місцевість вважається «зоною активних бойових дій», люди мають право звернутися за компенсацією через ДІА за категорією повністю зруйнованих будинків, комісія ще не створена, але місто намагається вирішити це питання, особливо для того, щоб люди могли отримати компенсацію на відбудову в інших місцях. Враховуючи відсутність функціональної компенсації та відсутність гуманітарних організацій, які надають легкі ремонтні роботи у цьому населеному пункті, існує значна потреба в утепленні житлових будинків, в яких все ще проживають люди. Ремонт дверей і вікон є критичною потребою в цьому місці. Тим не менш, багато гуманітарних організацій вважали б цю локацію високоризикованою для проведення таких ремонтних робіт. Іншою проблемою, на яку звернула увагу місія, була частота пошкоджень будь-якого типу легких ремонтних робіт, який може бути зроблений у цьому місці, що призводить до ризику того, що будь-який зроблений ремонт може бути пошкоджений знову. Бенефіціари, які отримують такі матеріали, часто не використовують такі постійні матеріали, як вікна або шифер, через страх, що їхні будинки будуть пошкоджені знову.

Підготовка до зими

Житлові будинки Нікополя значною мірою працюють на електроенергії. За словами міського голови, 70% будівель працюють на електриці. Місто планує децентралізовану форму опалення, покладаючись на модульні котельні та генератори для подолання очікуваних відключень електроенергії взимку. На жаль, ця інфраструктура та генератори, які були в місті, також були пошкоджені під час численних обстрілів, що знизило поточну потужність міста. Вони потребують генераторів різних категорій і могли б поділитися переліком своїх потреб і потужністю, необхідною для різних будівель по всьому місту. У місті також є низка домогосподарств, які потребують твердого палива на цю зиму. Хоча в червні Кластеру з питань житла було зроблено запит про те, що краще було б отримати тверде паливо в натуральній формі, постачальники можуть надати тверде паливо в цьому районі, а домогосподарства зможуть використовувати готівку для придбання необхідної кількості твердого палива. З огляду на те, що жоден з партнерів Кластера з питань житла наразі не планує надавати допомогу в цьому населеному пункті, а програма УВКБ ООН спрямована на надання грошової допомоги в 10-кілометровій буферній зоні, УВКБ ООН коротко розповіло про свою спроможність надавати готівку для придбання твердого палива в цьому населеному пункті.

Модульне містечко

У 2014 році Німецьке товариство міжнародного співробітництва профінансувало створення модульних містечок як тимчасового житла для внутрішньо переміщених осіб, переважно з Донецької області. Проект охоплював багато локацій у східних областях, але багато з них перебувають у досить поганому стані через широке використання збірних конструкцій. Керівник об'єкту посилається на те, що вона суворо дотримується правил експлуатації та догляду за об'єктом для забезпечення довговічності конструкцій. Місія відзначила, що, як видається, об'єкт також не працює на повну потужність. За словами керівника об'єкту, спочатку там могли розміститися приблизно 240 осіб, але зараз там проживає від 70 до 90 внутрішньо переміщених осіб з 2014 до 2022 року.

Міська рада вирішила, що контейнерні рішення не підходять для розміщення ВПО, зокрема, з міркувань безпеки та відсутності належного бомбосховища на об'єкті. Найближче бомбосховище знаходиться приблизно за 400-500 метрів. Хоча міська рада має на балансі дві будівлі, які можна було б відремонтувати для розміщення мешканців модульного містечка, у місцевому бюджеті недостатньо коштів для проведення необхідних ремонтних робіт. На додаток до облаштування бомбосховища, ці об'єкти потребують капітального ремонту внутрішніх приміщень. Будівлі перебувають у комунальній власності міста. Наразі Кластер з управління та координації МТП ВПО не має партнерів у Нікополі. Хоча до початку повномасштабного вторгнення кілька донорів у сфері розвитку зосередили свою увагу на Нікополі з метою реалізації проектів соціального житла, зараз ці проекти призупинені. І міська рада, і керівник будівництва повідомили про кілька спроб переселити мешканців модульного містечка в інші населені пункти Дніпропетровської області, але мешканці або відмовилися переїжджати, або повернулися незабаром після переселення.

Місія поспілкувалася з однією внутрішньо переміщеною жінкою, яка проживала в центрі з 2014 року, але її сім'я зараз перебуває на окупованих територіях і з якою вона втратила зв'язок. На запитання про альтернативне місце для проживання, жінка відповіла, що їй вже комфортно в цьому центрі, і вона сподівається, що їй не доведеться евакуювати з нього, а альтернативне житло їй не цікавить.

"Проліска" зазначила, що вони забезпечили покриття управління та координації МТП ВПО для цього місця ще у 2023 році, маючи там тверді та м'які компоненти, включаючи розповсюдження необхідних непродовольчих товарів на колективному об'єкті. На об'єкті є проблеми з частими перебоями в електропостачанні. На об'єкті є генератор, але в міському бюджеті не вистачає коштів на його паливо, яке необхідне для підтримки роботи об'єкта під час

можливих відключень електроенергії в опалювальний сезон. Система опалення покладається на автономне електричне опалення. Вода нагрівається бойлерами.

Евакуація та реагування у сфері захисту

Процес реєстрації для евакуації цивільного населення наразі адмініструється міською владою. Наразі зареєстровано 50 осіб, які очікують на евакуацію в очікуванні підтвердження від обласної адміністрації щодо наявності вільних місць на визначених маршрутах евакуації та укриттів. Така затримка з відповіддю від обласної влади свідчить про існуючі проблеми з координацією між міською та обласною адміністраціями, зокрема, у забезпеченні своєчасного транспортування та розміщення евакуйованих осіб. Щоб вирішити ці проблеми, Кластер з питань захисту ініціював обговорення з міською владою, щоб з'ясувати, як Кластер може надати подальшу підтримку для посилення процесу евакуації, зосередившись на логістичній допомозі, координації та поліпшенні комунікації з постраждалим населенням. Нещодавно «Проліска» сприяла медичній евакуації трьох високопріоритетних випадків, підкресливши гостру потребу в цілеспрямованих заходах з медичної евакуації, які вимагають швидкої координації та спеціалізованої підтримки для забезпечення своєчасної та ефективної допомоги.

Безпосередні відгуки мешканців та ВПО Нікополя свідчать про загальне небажання населення переїжджати в інші райони. Багато мешканців та ВПО не висловили наміру переїжджати в найближчому майбутньому, що підкреслює важливість вирішення не лише логістичних проблем, але й сприйняття та процесу прийняття рішень постраждалими особами.

Необхідно розробити ефективні комунікаційні стратегії для надання чіткої, доступної інформації про процеси евакуації, поради щодо безпеки та послуги в пунктах призначення евакуації. Це включає в себе поширення контактної інформації про конкретні гарячі лінії та використання альтернативних каналів зв'язку для забезпечення повного інформування осіб, які очікують на евакуацію, а також інших вразливих груп населення. Своєчасне і точне поширення інформації має вирішальне значення для того, щоб люди знали про свої можливості і про підтримку, яку вони можуть отримати в безпечних районах.

Рекомендації:

Рекомендація	Кому
Заохочувати партнерів Кластера з питань житла робити внески до фонду місцевих органів влади в Нікополі відповідно до СОП Кластера з питань житла	Кластер з питань житла
Вивчити можливість розповсюдження легких ремонтних будівельних матеріалів для певних вразливих категорій, таких як шифер, з партнерами Кластера, провівши моніторинг інтервенції в інших населених пунктах.	Кластер з питань житла
Партнери розширяють надання технічної допомоги з постачання матеріалів для житла	Партнери Кластера з питань житла
Поділіться потребами в альтернативних рішеннях замість ОСБ для Нікопольської лікарні	Кластер з питань житла
Поширити інформацію про потреби в генераторах серед партнерів Кластера	Кластер з питань житла

Відстеження списків бенефіціарів програми «Гроші на тверде паливо» для покриття потреб у Нікополі	УВКБ ООН
Поділитися контактними даними наявних гарячих ліній для підтримки правової допомоги	Кластер з питань захисту
Налагодити двосторонню взаємодію з місцевою адміністрацією щодо можливої підтримки евакуації	Кластер з питань захисту
Поширити листівку про процедури евакуації та доступні послуги в областях, що приймають евакуйованих	Кластер з питань захисту
Залучити партнерів з управління та координації МТП ВПО з Дніпропетровської області до роботи над альтернативними рішеннями щодо розміщення людей, які проживають у модульному містечку.	Кластер з управління та координації МТП ВПО
Двостороння взаємодія з місцевою владою щодо наявних варіантів переселення	Кластер з управління та координації МТП ВПО
Співпрацювати з «Проліскою» для залучення команди з ПСП для підтримки прийняття рішень ВПО щодо переселення в більш безпечні місця	Кластер з управління та координації МТП ВПО, Кластер з питань захисту
Представлення звіту та висновків Міжкластерній робочій групі та залучення більшої кількості кластерів для мобілізації реагування партнерів у Нікополі	Кластер з питань житла, Кластер з управління та координації МТП ВПО та Кластер з питань захисту

